

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
А288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV
А288 Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.
ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025
ISBN 978—966—419—456—0

у законодавство України. *Правова позиція*. 2022. № 2 (35). С. 51–56. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsup_2022_2_11

4. Вільчик Т. Б. Дисциплінарна відповідальність адвокатів в країнах ЄС та в Україні. *Форум права*. 2015. № 4. С. 38–44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2015_4_8
5. Кісліцина І. О. Особливості дисциплінарної відповідальності адвоката у Німеччині. *Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє*: матер. X Між-нар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 6 листоп., 2020 р.) Одеса: Фенікс, 2020. С. 629–631. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/items/3a845f8f-51cd-48d9-b5e3-a19e4a270411>

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент **Кісліцина Ірина Олександрівна**

Косенюк В. О.

студент 2-го курсу магістратури

Навчально-наукового інституту права

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ АДВОКАТУРИ ЯК КРИТЕРІЙ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО ПРОГРЕСУ УКРАЇНИ

Незалежність адвокатури є фундаментальним елементом верховенства права, показником демократичності держави та індикатором зрілості її правової системи. Від рівня незалежності адвокатури залежить реальність гарантій права людини на захист і справедливий суд, що є основоположними цінностями європейського правового простору. Для України, яка обрала курс на інтеграцію до Європейського Союзу, утвердження інституційної, організаційної та процесуальної незалежності адвокатури становить одну з ключових умов імплементації європейських стандартів правосуддя та виконання міжнародних зобов'язань, передбачених Копенгагенськими критеріями Європейського Союзу 1993 року [1].

Європейські підходи до незалежності адвокатури визначені у низці документів Ради Європи, зокрема у Рекомендації № R(2000)21 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо свободи здійснення професії адвоката, а також у Хартії основних принципів європейської адвокатської професії, ухваленій Радою адвокатських асоціацій і правничих товариств Європи (Council of Bars and Law Societies of Europe, CCBE) у 2006 році. Ці акти закріплюють принципи повної незалежності адвоката від будь-якого державного, політичного

чи економічного впливу, гарантують свободу професійної діяльності та зобов'язують державу створювати ефективні правові механізми захисту адвокатів від втручання. Європейські стандарти також передбачають недоторканність адвокатської таємниці, неприпустимість притягнення адвоката до відповідальності за правову позицію клієнта та необхідність самоврядності професійного середовища.

В Україні процес становлення незалежної адвокатури набув інституційного оформлення із прийняттям Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року № 5076-VI [2]. Цим законом створено Національну асоціацію адвокатів України як єдину професійну організацію, що об'єднує всіх адвокатів держави, та визначено систему органів адвокатського самоврядування. До неї належать 3^й їзд адвокатів України як вищий представницький орган, Рада адвокатів України, Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури, Вища ревізійна комісія адвокатури, а також регіональні ради адвокатів і кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури в областях і місті Києві. Ця модель має забезпечити автономність і саморегулювання адвокатури без втручання органів державної влади.

Однак на практиці українська адвокатура досі стикається з низкою системних проблем, що перешкоджають повній реалізації принципу незалежності. Йдеться про випадки тиску з боку Національної поліції України, Офісу Генерального прокурора України, Служби безпеки України та інших правоохоронних структур, які проявляються у незаконних обшуках, втручанні в адвокатську таємницю, порушенні гарантій недоторканності професійної діяльності. Такі дії суперечать міжнародним стандартам і підривають довіру до адвокатури як незалежного інституту правової системи. Європейський суд з прав людини у своїх рішеннях проти України наголошував, що обмеження діяльності адвоката або перешкоджання виконанню ним професійних обов'язків є порушенням права на справедливий суд, гарантованого статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Актуальною проблемою залишається також удосконалення дисциплінарної відповідальності адвокатів. Попри самоврядний характер дисциплінарних органів, у практиці трапляються випадки, коли дисциплінарні процедури використовуються як інструмент тиску, що суперечить принципам незалежності та неупередженості. Реформування цієї сфери з урахуванням рекомендацій Ради Європи є важливою умовою посилення самостійності адвокатури та довіри до її органів.

Незалежність адвокатури тісно пов'язана з виконанням Україною своїх зобов'язань у межах Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, ратифікованої у 2014 році. У звітах Європейської комісії про виконання цієї Угоди наголошується, що незалежність ад-

вокатури є індикатором ефективності судової реформи та важливим критерієм оцінки прогресу у сфері верховенства права. Зміцнення інституційної незалежності адвокатури визначається як одна з умов наближення України до стандартів держав-членів Європейського Союзу.

Позитивним кроком на цьому шляху стало приєднання Національної асоціації адвокатів України до Ради адвокатських асоціацій і правничих товариств Європи у статусі спостерігача. Це сприяє інтеграції української адвокатури до європейського правового простору, забезпечує обмін досвідом у питаннях професійної етики, гарантій незалежності та захисту адвокатів. Важливим напрямом подальшого розвитку є поглиблення співпраці з Міжнародною асоціацією юристів і Організацією Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури з метою підвищення рівня правничої освіти, формування нових стандартів адвокатської доброчесності та запровадження європейських практик у дисциплінарному врядуванні.

Незалежність адвокатури є не лише професійною, а й політико-правовою категорією. Вона виступає гарантією права на захист, умовою реалізації принципу верховенства права та критерієм демократичного розвитку суспільства. Для України забезпечення повної автономії адвокатури має стратегічне значення, оскільки від цього залежить стабільність правової системи, ефективність судової влади та успішність євроінтеграційного процесу.

Список використаної літератури

1. Copenhagen European Council. *Conclusions of the Presidency*. Brussels: European Council, 1993. 15 p. URL: https://www.europarl.europa.eu/enlargement_new/europeanCouncil/pdf/cop_en.pdf.
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282.

Науковий керівник: доцент кафедри юстиції Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат юридичних наук, доцент ***Кухнюк Дмитро Володимирович***

Безчеснюк М. І.

Моделі надання безоплатної правничої допомоги в США та Канаді: можливості імплементації в українську адвокатуру . . . 576

Джигирей В. В.

Розвиток альтернативних способів вирішення спорів в Україні та зарубіжних країнах: окремі питання 581

Димчишин О. В.

Організація адвокатури в Сполучених Штатах Америки 585

Доній А. А.

Набуття статусу адвоката в зарубіжних країнах 589

Завальницька Д. А.

Гарантії безоплатної правничої допомоги у міжнародному гуманітарному праві 592

Зброцька Я. А.

Міжнародно-правові аспекти цифрової трансформації адвокатської діяльності 596

Касаткін В. В.

Дисциплінарна відповідальність адвоката: досвід України та ФРН 599

Косенюк В. О.

Незалежність адвокатури як критерій євроінтеграційного прогресу України 603

Кузьменко С. В.

Міжнародні стандарти захисту адвокатів від тиску та переслідування 606

Левшина Є. Є.

Порівняльний аналіз норм професійної етики адвоката в Україні, США та Європі 608

Маслякова А. В.

Особливості застосування арбітражу в міжнародному комерційному праві 611

Мідяна В. О.

Міжнародний досвід онлайн-врегулювання правових спорів та перспективи його запровадження в Україні 615